

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarís izhaja vsak petek popoldne.
Ako je to dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto vsakega . . . 10—K
pol leta . . . 5—
šest mesecev . . . 250—
posamezne številke po 20 h.

Za oznanjila je plačati od enostojne pošt-vrste,
če se tiskani enkrat . . . 14 h
" " dvakrat . . . 12 "
" " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanjila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštne 15 K.

Naróčnino, reklamacije, to je vse administrativne
stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

XXIV. glavna skupščina „Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev“ dne 10. in 11. avgusta v Celju.

Celje, 10. avgusta.

Seja upravnega odbora.

Dopoldne ob 8. uri je bila seja upravnega odbora. Upravni odbor se je pečal z vprašanji dnevnega reda delegacije in z došlimi predlogi. Seja je trajala nepretrgoma 4. ure. Pri seji so bili navzoči vsi člani upravnega odbora.

Delegacija.

Popoldne ob 2. uri je otvoril predsednik »Zaveze« tov. Jelenc delegacijsko zasedanje s sledečimi besedami:

»Slavna delegacija! V imenu upravnega odbora Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev, ki je sklical današnje delegacijsko sejo v starodavno mesto Celje, pozdravljam vse delegate in delegatkinje najiskrenejše.

K 24. redni seji se je zbrala danes zavezina delegacija na posvetovanje. Skoro pri vsaki seji, odkar imam čast predsedovati pri delegacijskih sejah, sem poudarjal, kako važna institucija v naši organizaciji, je Zavezina delegacija. Ona je duša, ki daje impuls Zavezini delovanju navznotraj in delovanju navzunaj. Saj ima že po svojem bistvu nalogo, da pretresa, odobruje ali graja delovanje upravnega odbora, oz. vodstva v minuli upravni dobi, in še važnejšo nalogo, da mu daje navodilo za daljno postopanje. Ti dve važni nalogi imate izvrševati danes Vi, cenjeni delegati in delegatkinje.

Z določenimi navodili od svojih društev bi morali stopiti danes v to dvorano in podati predloge in nasvete, ki naj jih izvrši upravni odbor, oz. vodstvo Zaveze v korist našega stanu in v prosep narodnega šolstva.

Zal, da se to ne zgodi vedno. Marsikatero Zavezino društvo ne da svojim delegatom in delegatkinjam nikakršnih navodil, kako naj jih zastopajo v delegacijski

seji. Že volitve same se ne vrše v smislu delegacijske institucije. Z vprašanjem, kdo se prostovoljno zgledi, se izvrši volitev; zato prihaja mnogo delegatov in delegatkinj nepripravljenih za to važno sejo. Seveda ni nič popolnega pod solncem, potrebna je tudi Zavezina delegacija reorganizacije. V to se nam bo ponudila danes prilika pri posvetovanju o izpremembi Zavezinih pravil. To je najvažnejša, kardinalna točka današnjega dnevnega reda. Zato Vas prosim, cenjeni delegati in delegatkinje, da ji posvetite vso pažnjo, da z resnim premislekom in prudarkom usvarimo organizacijo, ki nam bo v korist in čast. (Odobranje.)

Na dnevnem redu današnjih posvetovanj je tudi preosnova našega glasila »Učiteljskega Tovarisa«, ki jo predlaga »Brezliško-sevniško učiteljsko društvo«. Pri tej točki Vas prosim, cenjeni delegati in delegatkinje, velike previdnosti. Imejte pri tem pred očmi izpodbujoče besede: »Ne nazaj in navzdol, temveč naprej in navzgor.« (Viharno odobranje.)

Preosnova »Učiteljskega Tovarisa« se mi zdi potrebna le glede vsebine in to v tem smislu, da si pridobi uredništvo zanesljivih, dobrih, temeljitih, stvarnih in ne-frazastih sotrudnikov med učiteljstvom, ne le med učiteljstvom po vseh slovenskih kronovinah, temveč med slovanskim učiteljstvom sploh.

Potem je treba pridobiti večje število plačujočih naročnikov in vprašanje glede cene se bo rešilo potem samo po sebi. Preosnova glede oblike je postranska stvar.

Izražujoč iskreno željo, da blagovolite današnjim razpravam posvetiti največjo pažnjo, otvarjam 24. redno delegacijsko sejo. (Odobranje.)

Nato pozdravi delegacijo tov. Brinar, ki kliče v imenu pripravljalnega odbora gostom »dobrodošli!« in želi, da bo bivanje gostov v Celju udobno.

Častni član »Zaveze«.

Na predlog »Goriškega učiteljskega društva« predlaga predsednik tov. Jelenc v imenu upravnega odbora, da se izvoli častnim članom »Zaveze« bivši okr. šol.

Nekaj kranjskih in primorskih tovarišev mu je zapelo pred hišo žalostinko »Nad zvezdami«, na globu pa »Blagor mu!« Pogreba se je udeležilo mnogo tovarišev s Primorskega, tovariš Gangl in mnogo ljubljanskih tovarišev obeh strank, kar je jako lepo. (Zakaj nismo povsod le učiteljski kolegi?)

Na čelu izpoveda je bila šolska mladina in godba. Za krsto so šli sorodniki, je šlo učiteljstvo in mnogo odličnega občinstva. Bil je lep pogreb, dostojen učitelja.

Dragi Anton, iskal si tukaj zdravja, toda našel si konec trpljenja. Kaj je čutilo tvoje srce, ko si zapuščal ljubljeno soprogo in drago dete!

Umrl si v deželi strupene nestrpnosti toda v jami — vlada še bratoljubje!
Počivaj v miru, dragi tovariš!

Iv. Kiferle

Še jaz . . .

Po Beli Krajini sem hodil, ko so se strnili tam pod Krimom zvonovi v jedno pesem, objokavajuč smrt Fr. Ks. Trošta. Lep dan je počival nad Vinico in nad zeleno Kolpo in nad vso Belo Krajino, nad kraji, koder je romal on v mladih, svobodnih letih, kjer se mu je utrljal na zdravi zemlji in med zdravim ljudstvom mlad značaj v demant, kjer so iskali njegovi

nadzornik g. Fr. Finžgar, in sicer v priznanje za velike zasluge na šolskem polju posebno na Goriškem. (Viharno dolgočasno odobranje in klici: »Zivio!«) ZZ Predlog je bil soglasno sprejet.

Legitimiranje delegatov.

Tajnik Rus čita delegate in delegatkinje, ki se legitimirajo. Izmed 118 priglasenih delegatov so bili prisotni 103. Prišli so pa nekateri še s popoldanskim vlakom.

Udeležba pri delegaciji je bila ogromna tudi od strani učiteljstva, ki niso bili delegati. Dvorana je bila nabitá polna.

Sprejet je bil nato predlog tov. Voglarja, da prideta kot prvi točki dnevnega reda izprememba pravil in preosnova »Učiteljskega Tovarisa«.

Preosnova »Učiteljskega Tovarisa«.

Tov. Jamšek utemeljuje predlog »Učiteljskega društva za brežliško-sevniški okraj«, ki se glasi:

»Imenovano društvo prosi Zavezo, da preosnuje »Učiteljskega Tovarisa« tako, da bo glede cene, velikosti in izhajanja sličen časopisu »Pädagogische Zeitschrift«. Priobčujejo naj se samo stanovski in šolsko-politiški članki, ki se naj po možnosti honorirajo. »Zaveza« naj skrbi za dobre dopisnike. Društvena članarina naj se zviša toliko, da bo dobival član list brezplačno.«

Tov. Jamšek poudarja, da naj »Tov.« izhaja le na 14 dni, da se mu oblika zmanjša in tudi vsebina strogo omeji na stanovske in šolske razprave. (Medklici.)

Za predlog se je izrekel le še delegat imenovanega društva, tov. Rismal, pač pa se je priglasila cela vrsta kontra-govornikov, ki so poudarjali sledeče:

Tov. Jelenc odločno poudarja za svojo osebo, da pomenja ta predlog korak nazaj in ne naprej. (Klici: Tako je! Mi moramo pa stremiti naprej, ker hočemo in moramo naprej! (Dobro, dobro!)

Tov. Kelc se odločno zavzema za uredništvo »Učit. Tov.«, ki izvršuje pri teh razmerah več nego si to moremo pod danimi pogoji misliti. Se izreka odločno zoper predlog. (Odobranje.)

Tov. Vodenik poudarja, da se slovensko društvo ne sme tu primerjati z nemškimi učiteljstvom. Nemško učiteljstvo ima poleg »P. Zeitschr.« še »Schulzeitung«, ki izhaja vsak teden. Cena »P. Zeitschr.« je lahko 3 K, ker ima list najmanj 4000 naročnikov, ker je nemškega učiteljstva več kot slovenskega. Poleg tega ima pa še cen tednik za vse nemško avstrijsko učiteljstvo z najrazličnejšo vsebino, ki izhaja v 20.000 iztisih. Zato je lahko izhajanje »P. Zeitschrift« štirinajstnevno in vsebina samo stanovska in šolska, ker vrste napr. učiteljstva s tem nič ne trpe. Pri nas so pa vse druge razmere, iz katerih razlogov se mora izreči zoper Jamškov predlog. (Odobranje.)

Tovariša Šetina in Černej sta se izrekla zoper Jamškov predlog. Pri primerjanju cene lista je potreba upoštevati tudi krog odjemalcev, ki je maksimalno mogoč. Potreba je napraviti proračun in po minimalno potrebnem številu naročnikov določiti naročnino. Nikakor pa ni primerjati cene stanovskega glasila s ceno dnevnika, ker naš tednik računa na minimum 1000 naročnikov, maksimum je mogoč 2000. Dnevnik pri nas imajo minimalni krog odjemalcev 4000, pri drugih narodih pa še več. Nemški učiteljski listi so zato tako ceni, ker je minimalno število odjemalcev pri njih 4000, lahko pa razširijo list do 24.000 naročnikov, kolikor je nemškega učiteljstva v Avstriji. Pri naših razmerah pa je cena, vsebina in oblika sedanjega »Učit. Tov.« najprimernejša in za razmere najpriljubnejša. (Odobranje.)

Tov. Gangl: Cenjena delegacija! Nikakor ne mislite, da hočem govoriti zase. »Učit. Tov.« ni moje glasilo, ampak je vaše glasilo. Žal mi pa je, kar danes opažam kot urednik »Učit. Tov.«, da med današnjimi kritiki »Učit. Tov.« ni nobenega sotrudnika »Učit. Tov.« To je tista velika razlika med kritiko in delom. (Viharni klici: Tako je!) Pač lahko je kritikovati. »Učit. Tov.« je urejevan po vzoru čeških enakih listov. Koncem tedna je v listu koncentrirano vse, kar se je zgodilo novega in bi utegnili učiteljstvo zanimati. Tisti, ki kritikujete, pridite k meni, zakaj hodite po

LISTEK

List za listom pada!

Ko smo pred 22timi leti maturanti zapustili koprsko učiteljsko, pač nismo pričakovali takega izida! Najstarejši med sošolci — pišem najmlajšim posmrtnice. List za listom pada, število se manjša.

Štirje našega gnezda so že odšli v deželo miru. Najmlajši, Trčič, živ, nadarjen, je odšel prvi. Sledil mu je Schlunder v Kobaridu. Tretji je odšel Iv. Justin, zadnji čas vodja pripravnice v Podgori pri Gorici. Bil je najstarejši, razen mene seveda. Štiri leta sva sedela skupaj v isti klopi. Pred štirimi leti sva delala načrt za dvajsetletnico. Z njegovo smrtjo je odšla tudi dvajsetletnica.

Dne 12. t. m. pa smo spremili k večnemu počitku tovariša Antona Stresa, nadočitelja iz Cerknega na Goriškem. Srce se mi je krčilo, ko sem čital v časopisu: »Anton Stres, nadočitelj v Cerknem, star 41 let, je umrl na Viču pri Ljubljani.« Vesel, priden, nadatjen in v najboljših letih pa je — mrtev! Ah, saj ni mrtev, samo umrl je! Njegovo delovanje v službah gotovo opiše kak bližnji njegov tovariš.

Dne 12. t. m. je bil pogreb na prijazno pokopališče na Viču pri Ljubljani.

ideali svetilit cest k solncu. Njegovo dušo je vodil ta dan nad Belo Krajino, ženin z belo nevesto, in zato je vriskalo solnce tako veselo. Tam pod Krimom pa so tožili in plakali, ker je šla nevesta z doma.

Nekoč sem poslal njegovemu sinu, svojemu dobremu prijatelju in sošolcu, v pismo par dobrih nasvetov. Ne vem, kako je prišlo to pismo tudi očetu v roke, ki mi je v očitni zadovoljnosti pisal nekaj dni kasneje te-le vrstice:

Cenjeni gosp. tovariš!

Izvrstno ste pogodili, da ste pisali Franceljnu o zadovoljnosti. Da, prav imate, v vsakem stanu je človek lahko srečen in zadovoljen, tako tudi v našem. Seve, prilagoditi se moramo posebno z materijelnim stanjem bolj enostavnemu življenju in si marsikaj odreči, pa gre. Le še ga vzpodbujajte! Prav vesel sem, da ima takega prijatelja, ki mu odkrito pove.

V Ljubljano pridete o Božiču. Iz Ljubljane do Iga ni daleč, in jako ljub gost mi bodete, ako me takrat obiščete. Res, da je moje zdravje slabo, a upam, da se mi izboljša. Seve, tak korenjak, kot sem bil, ne bom nikoli več!

Iskreno Vas pozdravljam

Franc Ks. Trošt,

Ig. 14. 10. 1911.

Kdo bi se ne odzval tako laskavemu povabilu! Želel sem se, seznaniti se s

človekom sotrpinom, z možem, ki je slovel po svojem značaju, da je naše gore list, želel sem si to zlasti, ker sem čul, da so njegove ure že štete.

Mrzlo je bilo tisto jutro pred Božičem, ko sem pričakoval na Dolenjskem mostu izanske pošte. Ves Gruberjev prekop je bil potopljen v gosto meglo, in izpod tistih sivih mas se je čulo gori na most zamolklo udarjanje rovnice in zahrpelo vpitje delavcev. Čas sem si motil s tem, da sem si predstavljal k tistim glasom prav tako mršave in prezeble obraze ljudi, ki so mi jih skrivali gosti ovoji hčerke Barja. S čim naj bi se bil sicer kratkočasil v mrzlem, meglenem jutru na Dolenjskem mostu.

Slednjič se je vendarle izluščil iz megle poštni voz. Sprva sva se udajala s postiljonom vsak svojim mislim, globoko zadelana v ovratnik zimske sukne in pogledovala konja, ki se mu ni nič kaj mudilo po tisti »brezkončni« poti. Ko pa je začelo mežikati zaspano solnce in so pričeli pogostejše drdrati proti mostu vozovi s šoto, drvni, zaboji in z drugimi izanskimi produkti, se je predramil tudi postiljon in me začel zabavati z različnimi verjetnimi in neverjetnimi zgodbami svojega življenja. O vsakem vozniku, ki je švignil mimo naju s svojim mršavim kljusetom, mi je znal povedati kako manj ali več zanimivo poglavje njegove zgod-

tom delegacije k uredništvu »Učiteljskega Tovarisa«? (Viharno odobravanje!) Lahko je podirati, težko je zidati! Jaz grem preko tega na dnevni red.

Govoril je nato še poročevalec, ki je poudarjal, da ne govori kot oseba, temveč zastopa le mnenje svojega društva. Tudi poudarja, da z nasveti ni nikakor hotel kritikovati uredništva.

Pri glasovanju so bili predlogi o prenosu »Učit. Tov.« odklonjeni.

Nova pravila.

Nova pravila so bila sprejeta tako, kakor jih je prinesel »Učit. Tov.«. Izvršile so se le sledeče izpremembe:

Pri § 3. a) se črta besedica »drugo«, in pri točki c) »učiteljskih gospodarskih podjetij«, pri točki d) »ter učiteljskih go spodarskih«. Pri točki d) istega paragrafa se je črtalo besedo »počitniških«. Točka f) glede stalnega tajništva odpade in s tem vse analogne nadaljne točke.

Pri § 7., točka e), se vstavi namesto besedila »100—200 članov po 3 delegate itd.«, besedilo »100—150 članov po 3 delegate itd.« Pri točki h) se črta navedena točka f).

Pri § 10. se črta »uredniki in upravni ki zaveznih listov«.

Pri § 13., točka f) se dostavi: »v izjemnih slučajih tudi vodstvo samo.«

Pri § 14. se namesto besedila »vsako četrto leto«, ima glasiti »vsako tretje leto.«

Pri § 15., točka a) se doda »in dva pregledovalca računov.«

Pri § 16. se črta pri točki a) »in uradnike stalnega tajništva«. Točki b) in c) istega paragrafa se črta.

Pri § 17., točka c) se mesto 4 napravi 3 leta.

Pri izpremembi pravil je bila burna debata. Ostali §§ so neizpremenjeni, oziroma se le nebitveno izprememene posamezne točke, na podlagi prejetih izprememb.

Nato je bil sprejet predlog, da se nova pravila takoj vladi predložijo.

Sprejeta je bila tudi od tov. Gangla stavljena resolucija: »Upravnemu odboru se naroča, da izvede v slučaju nepotrjenja novih pravil od vlade potrebne izpremembe sam.«

Istotako je bil sprejet predlog tov. Gangla: »O poslovnem redu se naj danes ne razpravlja. Poslovni red se da nanovo v razpravo vsem dež. in okr. učit. društvom, ki ga z nasveti in predlogi vrnejo »Zavezni«, katera ga da pri prihodnjem zborovanju delegaciji v razpravo in potrjenje. Poslovni red ne potrebuje vladnega potrjenja.«

Tajniško poročilo.

Tajnik tov. Vilbald Rus:

Čestita delegacija! Čast mi je poročati čestitim delegacijam in delegatom v imenu vodstva in upravnega odbora »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« o delovanju naše Zaveze v dobi od zadnje skupščine, ki se je vršila lani o binkoštih 4. in 5. junija v Trstu do letošnjega glavnega zborovanja tu v Celju.

Članstvo.

Naša zaveza šteje danes 35 društev, ki imajo skupaj 66 častnih, 1436 pravih in 20 podpornih članov. Od pravih članov odpade na Kranjsko 469, na Štajersko 603 in na Primorsko 364 društvenikov.

Ob teh obupnih časih je to še vedno velemponujoče število zavednih narodnih in naprednih tovariščin tovarišev, dasi pogrešamo v njem tega in onega. Imenik učiteljskega imaj slehrno učiteljsko društvo v

stalnem pregledu, odbor pa naj vsaj ob vsakem novem šolskem letu primernim potom pozove k pristopu vse tiste, o katerih je prepričan, da ne prisegajo že kam drugam.

Na Kranjskem se je letos zmanjšalo število članov za 53 (med temi je všteti tudi letos izstopivši velerodni gospod Anton Kržič, c. kr. profesor verouka na ljubljanskem učiteljskišču); na Štajerskem pa je priraslo število pravih članov za 15 in na Primorskem pa za 20.

Povprečno je najbolj nazadovalo učit. teljsko društvo za ljubljansko okolico (lani 30, letos 24 članov); najbolj se je dvignilo število pravih članov »Goriškega učiteljskega društva« (lani 63, letos pa 76). Najštevilnejše je članstvo Učit. društva za Trst in okolico (117 članov).

Društvenega izkaza ni doposlalo Ptujsko učit. društvo.

Za današnjo delegacijo je priglašeni 118 delegatinj in delegatov ter 13 namestnikov.

Delovanje Zaveze in društev.

V pretekli upravni dobi je imelo Zavezino vodstvo 9 sej, upravni odbor pa 3. Vse važnejše zadeve so se reševale v teh sejah, nujne stvari pa je reševalo predsedstvo z naknadnim odobrenjem vodstva, oziroma upravnega odbora.

Vložni zapisnik šteje danes 849 števil (lani samo 514), ne všteti tajniških in blagajniških vlog in dopisovanja uredništev in upravištev Zavezinih listov.

Iz poročil posameznih naših društev, priobčenih v našem glasilu in v strokovni reviji, je razvidno, na kak način in v koliki meri delujejo ta.

Vsa v Zavezi stoječa učiteljska društva so imela tekom letošnjega društvenega leta 122 zborovanj, pri katerih je bilo 99 predavanj in hospitacij razne vsebine.

Vsem onim osebam in korporacijam, ki so si pridobile izrednih zaslug za lepo uspešno zadnjo skupščino v Trstu, je poslalo vodstvo zahvalo v vse napredne liste. Tem listom so se tudi odposlale pri tej XXIII. glavni skupščini sprejete resolucije.

Draginjski shod slovenskega naprednega učiteljskega v Ljubljani.

Vedno naraščajoča draginja, ki jo izmed vseh stanov zlasti čuti učiteljsvo, je zahtevala z vsjo silo, da je sklicalo vodstvo Zaveze v Ljubljani v Mestnem domu dne 4. oktobra popoldne lanskega leta javno izredno zborovanje delegacije z edino točko dnevnega reda »Draginja in učiteljsvo«.

Deželne zbornice so se zaprle, ne da bi se sklepalo o regulaciji plač, državni zbor pa se je ravno takrat sešel na novo zasedanje. Najprimernejša prilika se je torej nudila, da znova povzdignemo glas po stari sicer, a še vedno novi zahtevi, ki meri na popolnitev, oziroma na izpremembo § 55. drž. šolskega zakona.

Za vsako posamezno deželo, ki je včlanjena v naši učiteljski organizaciji, je govoril po en zastopnik, opisujoč bedo, ki tare učiteljsvo in učiteljske familije. Vse štiri resolucije so bile soglasno in brez debate sprejete in odposlane 30. korporacijam oziroma osebam. Ti referati, pozdravni govor, skupno poročilo, umestna izjava, govor drž. poslanca dr. Vl. Ravniharja in brzojavna vdanostna izjava Njegovemu Veličanstvu presvetlemu cesarju so bile žive priče stvarnosti in resnosti razprav. Ta imponujoč zbor 500 učiteljic in učiteljev je pokazal v najvišji meri disciplino, moč in silo naše organizacije. Nekako brzojavno se je vse to izvršilo.

je obsipal z zlatom, oblagodaril pa jo je z biseri zglede vzgoje, ki odtehta vse zlato in vse bogastvo. Dal je svoji deci kar ji more dati človek-učitelj. O, da sem imel jaz kdaj takega očeta! Ali tudi njegovi otroci so se zavedali, kako blagega očeta jim je naklonilo nebo. Gani! me je tisto krotko spoštovanje, s katerim so občevali z njim.

Zdaj pa je ta dobra čredica brez pastirja. Resnično se mi smili, ker mi je resnično draga. Že takrat so drgetali vsi v neodvratni zavesti, da se bliža ura težke izgube, da je bil tisti Božič zadnji, ki jih je še družil s pokojnikom, on pa se je tolažil z zaupanjem v bodočnost. Ni besed, ki bi to grenkobo opisale, kakršna je bila v svoji nezmernosti. Stari znanci so hodili stari prijatelji in so s težkim srcem lagali tolažbo, ko so videli pečat konca, ko so vedeli, da bo treba priti kmalu kropit.

Zgodilo se je, kakor je bilo usojeno. Tožimo le, ker se nam zdi, da se je prekmalu iztekla ta ura, žalostni smo le, ker vemo, da se je iztekla za vedno. Šla je bela nevesta z doma in svetel dan jo je peljal pod visoko solnce. Otroci tožijo in žena, ljudstvo plaka in mladina, vsi znanci in stari prijatelji so žalostni in še jaz, ki sem s to vzorno dušo živel samo en dan, občutim tesnobo in britkost, tega zgodnjega slovesa.

On je umrl in je zmagal; blagor mu!

—vm—

Tekoče zadeve.

Vodstvo Zaveze je ukrenilo, da se pod naslovom »Iz vodstva Zaveze« sproti obveščajo Zavezini člani potom našega glasila o najvažnejših korakih, ki jih stori ta v procvit celokupnega avstr. jugoslovanskega učiteljskega. Take vrste informacij so upeljale tudi že druge avstrijske učiteljske Zveze. Za skupne naše zadeve nastane brezdvomno zanimanje članov tem večje, če so takoj obveščeni o Zavezinem delovanju. Tem potom ima vsak posamezni član vedno pravo sliko vsestranskega delovanja naše Zaveze, po teh ukrepih in navodilih pa postane lahko vsakdo tudi nekak društveni nadzornik o delu ali brezbriznosti učiteljskega društva, katerega član je.

Radi skupnega pregleda Zavezinega poslovanja opozarjam torej danes na kratko le na najvažnejše že objavljene ukrepe.

1. V Belgradu je bil med lanskimi počitnicami kongres in razstava vseh slovanskih listov. Na to razstavo se je odposlalo vseh 13 listov, ki se tiskajo v »Učiteljski tiskarni«.

2. C. kr. ministrskemu predsedstvu se je odposlala spomenica, v kateri se nujno želi, da se tudi zastopniki ljudskošolskega in meščanskega učiteljskega pokličejo kot veččaki v cesarsko komisijo za reformo javne uprave v Avstriji. Besedilo spomenice se je odposlalo v informacijo s priporočilom podpore tudi še trem drugim korporacijam in jugoslovanskemu članu te komisije c. kr. dvornemu svetniku dr. Frid. Ploju.

3. C. kr. dež. šolsk. svetu za Kranjsko se je odposlala prošnja, da naj skliče isti enkot, da se uvede za telovadbo čimprej enotna terminologija, kakršno rabijo slovenska telovadna društva.

4. Spomenica za znižanje voznih cen po železnica se je odposlala c. kr. železniškemu ministrstvu. Preljeli smo le deloma zadovoljiv odgovor. Skupno z drugimi Zvezami imamo to zadevo še vedno v evidenci do končne ugodne rešitve.

5. Josip Ribičev spis »Kraljestvo čebel« je izšel kot »Mladinska knjižnica«, IV. zvezek v 1500 izvodih.

6. Štajerskim in primorskim učiteljskim društvom se je odposlala okrožnica, v kateri se sporoča, da natisne »Učiteljska tiskarna« šolske tiskovine tudi za ti dve deželi, če se ji vpošljejo v to potrebni formulari in zadostna naročila.

7. Komite za šolsko reformo deluje intenzivno na Dunaju. Po naši Zavezi se izdeluje referat po doposlanih vprašalnih polah za naše kraje posebe.

8. Sestavila se je prav obširna spomenica, v kateri se je z ozirom na § 55, natančno z mnogimi tehtnimi podatki razjasnilo naše stališče, čemu smo z vsjo odločnostjo proti temu, da bi se dala posameznim avstrijskim deželnim zborom slepo vsa moč in pravica o šolstvu in o regulaciji učiteljskih plač. Ta spomenica se je odposlala vsem merodajnim članom šolskega odseka drž. zbora. Pri tej priliki se vodstvo Zaveze toplo zahvaljuje zlasti drž. poslancu gosp. dr. Vlad. Ravniharju, ki je vodstvo večkrat informiral o prav važnih zadevah in kateri je bil tudi sicer vedno jako uslužen našemu skupnemu stanovskemu delu.

9. Na našo inicijativo je sklicalo »Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani« o veliki noči vse napredne zastopnike učiteljskega v okrajnih šolskih svetih na Kranjskem na važno posvetovanje. Ta sestanek je dokazal, da se mnogo stvari iste vsebine rešuje skoro v vsakem okraju drugače. Pokazal pa je tudi, da so okrajni glavarji, ki so zvečne nemškega rodu, mnogo bolj naklonjeni šolstvu in učiteljsvu, kakor pa marsikateri nadzornik, ki je izšel iz naših vrst. Priznamo, da imajo kranjski okrajni šolski nadzorniki dandanes jako težavno stališče, vemo, da se vpliva na nje od vseh strani, ali opravičiti jih ne moremo tedaj, kadar store dejanja, ki se križajo z njih vestjo. Izgovor, da tako zahtevajo zgoraj, ne velja! Tudi znana molčečnost vladnih zastopnikov v deželnem šolskem svetu v teh izrednih časih nasilja ni za blagijo šolstva vedno umestna in pravična.

10. Petim državnim klubom se je na poziv dež. poslanca E. Gangla poslala prošnja, da se ti klubi zavzamejo za učiteljsvo c. kr. rudniške šole v Idriji, da se uvrsti to v službeno pragmatiko za državne učitelje.

11. Predsedstvu »Slov. Šolske Matice« se je odposlala prošnja, da naj ta podaljša rok zglašenja udeležnikov počitniškega učiteljskega tečaja do binkošti in da naprosi železniško upravo za znižanje vožnje po železnica vsem priglašnim udeležencem. Stanovanja udeležnikom tega tečaja preskrbi Zavezin predsednik v smislu svoječasne obljube.

12. S profesorjem dr. Fr. Ilešičem kot predsednikom »Slov. Matice« je vodstvo naše Zaveze stopilo po svojem predsedniku v dogovor glede enotnega pravo-

pisa, ki je zlasti za slovenske šole nujno potrebno.

13. Zaveza se je udeležila po svojih odposlancih pogreba umrlega zaslužnega člana upravnega odbora Ign. Šijanca v Gornjem gradu, slovenskega pesnika-velikana Ant. Askerca v Ljubljani in predsednika »Jubilejske samopomoči« Fr. Ks. Trošta na Igu.

Naš stanovski naraščaj.

Zavezni listi so se razpošiljali brezplačno v istotolikem številu kakor doslej na vsa učiteljskišča, kjer so slovenske učiteljskišnice in učiteljskišniki. Za ljubljanske učiteljskišnice so bila tekom letošnjega leta po učiteljih razna primerna predavanja, h katerim je prihajal vedno po en učiteljski profesor. Ravnatelj ljubljanskega učiteljskega in profesorskega zbora bodi izrečena tem potom za to privoljenje posebna zahvala. Enaka predavanja se nameravajo uvesti v prihodnjem letu tudi za mariborske učiteljskišnice, kar je prav hvalevredno.

Shod jugoslovanskih naprednih učiteljskih abiturientov in abiturientk, ki se je vršil v Ljubljani dne 16. julija, je zlasti v referatih in pri koncertnih točkah posvedočil, da je to vrla četa zavednih in neustrašenih naših mladih sobojevnikov. (Odobranje.)

Slovanska in druge napredne učiteljske Zveze v Avstriji.

Po lepi slovenski zemlji divja bratomorni boj, ki menda nima primere v nobenem evropskem narodu. Mehkužneža se opriemlje obup. Nam se stodi ta boj, a plaši nas ne; zakaj trdno zaslobo imamo predvsem v Slovanski učiteljski Zvezi, ki šteje nad 27.000 naprednih slovanskih učiteljic in učiteljev. Negledna moč posameznega organiziranega našega člana pa je tembolj razvidna v zvezi vseh naprednih avstr. učiteljskih Zvez. Skupna pot, ki jo kadarkoli in včerkoli zavzame napredna nemška, laška, poljska, češka, dalmatinska in naša učiteljska Zaveza v dunajskem parlamentu, bo sigurno rodila obilo dobrega sadu. Tu je doma naša bodočnost! (Odobranje.)

Mnogo prej omenjenih točk smo letos prvič skupno podvzeli s temi naprednimi učiteljskimi Zvezami in kakor stoji zaveze danes, lahko pričakujemo v bližnji bodočnosti povoljnega uspeha v marsičem.

Predsedstvo »Zveze slovanskega učiteljskega na Avstrijskem« nas je naprosilo za nekatere podatke o kranjskem ljudskem šolstvu, ki so namenjeni za obsežen referat, ki se bo čital na glavnem zborovanju.

Poljska učiteljska Zveza nam je poslala dnevni red svojega velikega shoda, ki se je vršil v Lvovu.

Dne 23., 24. aprila je bila na Dunaju važna odborova seja Zveze avstrijskih učit. Zvez, pri kateri so bili navzoči poleg zastopnikov slovanskih učit. društev tudi zastopniki nemške učit. Zveze.

Učiteljski kongres se zaradi neznesne draginje ni vršil v Krakovem, kakor je bilo sprva določeno, ampak vršila se je istotam dne 22. in 23. julija samo seja delegatov. Našo Zavezo je zastopal češki tovariš M. Hajny iz Jankovic na Moravskem, ker bi bila udeležba tudi samo enega našega člana zvezana z ogromnimi stroški.

Vse te Zveze imajo sestavljen jako dalekosežen program, ki pa se v posameznih točkah udeležvi šele tedaj, ko bo pod trdno streho znani § 55. Najprej plače, potem pa kulturno delo v prid avstrijskim narodom! (Tako je!)

Zavezini listi.

Naši listi so od naš samih še vse premalo upoštevani. Da se temu odpomore, razposlali so se letos na novo vsem učiteljskim društvom »Društveni izkazi naročnikov Zavezinih listov«. Pojasnilo, kako naj se izpolni tak izkaz, se odpošlje odslej pred vsakim novim šolskim letom vsem društvom. Društveni predsednik, blagajnik in tajnik naj poskrbe, da se pravočasno naroči na »Zvonček« vsaka šolska knjižnica, na »Popotnika« pa vsaka krajna in vse okrajne učiteljske knjižnice.

Štajerskemu, goriškemu in kranjskemu dež. šolskemu svetu se je odposlala v ta namen prošnja, da naj ti priporoče v naročbo pedagoški list »Popotnik« vsem podrejenim šolskim vodstvom za krajne in okrajne učit. knjižnice.

Kar pa zadeva »Učit. Tovarisa« pa samo pripomnim, da se bo sklepalo o njem definitivno še danes. Sicer pa veljajo zanj Ganglove besede: »Vojaku ne sme manjkati bajoneta, naprednemu učitelju in učiteljici pa ne stanovskega glasila!« (Res je!)

Naše gospodarske naprave in naše delo.

»Vdovsko društvo«, »Jubilejska samopomoč«, »Učit. hranilnica in posojilnica«, »Učit. bolniška blagajna«, »Učit. morskoro zdravilišče«, »Učit. gospodarska zadruga«, »Učit. konvikt«, »Učit. tiskarna«, društvo »Narodna šola«, »Učit. go-spodarska in kreditna zadruga« — naj nam

bodo tako pri srcu in svete, kakor 10 božjih zapovedi. (Tako je!)

Delaj vsak po svojih močeh zanje, saj so naše naprave ustanovljene za nas in za ugled naše organizacije!

Ne strašimo pa se tudi smotnega dela za narod. To velja najprej Vam, ki stopate nanovo v naše vrste. Reorganizacija učiteljske zlasti glede kmetijskega pouka in gospodinjih šol je pred durmi, saj je to praktična zahteva sedanjosti. Kogar kaj veseli, naj se poprime z ljubeznijo in marljivostjo. Le z delom bomo imponirali prijateljem pa tudi nasprotnikom. Od vsakega naprednega učitelja zahteva sedanji čas popolnega moza. Če kdo kaj poroča v stanovske ali politične liste, naj bo stvaren in takten. Psovke pustimo drugim, saj te vedno le zmanjšajo učinek poročila. (Prav dobro!)

Obseg naših podeželnih organizacij.

Naša organizacija še ni popolna, zato bodi tudi vbodoče naša prva naloga, da strnemo v Zavezi res vse avstrijsko jugoslovansko učitelstvo.

Na Koroškem na primer še do danes ni slovenskega učiteljskega društva. Ker manjka delavnih naprednih učiteljev, zato Koroška v narodnem oziru redno nazaduje. Po podatkih zadnjega ljudskega štetja so padli koroški Slovenci za 4%. Z društvom »Korotan«, kjer so skupno včlanjeni slovenski učitelji in visokošolci, je treba stopiti tesneje v dogovor. Od tega društva smo nedavno dobili izpolnjene pole o načrtu izpremenjenih naših pravil.

Na Goriškem in v Istri bo treba sprico novih pravil nujno misliti na ustanovitev deželnih učiteljskih zvez. Na Goriškem je hotela imeti letos »Vseslovenska ljudska Stranka« žrtve za vsako ceno. Enega najzaslužnejših slovenskih šolnikov in strokovnjakov na goriških tleh ni več v novi listi okrajnih šolskih nadzornikov.

Organizacija Slovencev in Trstu je vzorna. Tržaško učitelstvo je delavno skoro v vseh političnih in kulturnih društvih.

Da se pridobi »Narodno Prosveto v Pazinu«, treba bo z njo osebnega stika.

Blizje smo z »Zvezo hrvatskega učiteljskega v Dalmaciji«. Letos nam je naznanila, da je ustanovila poseben list in permanentni odbor, ki imata namen, potezati se za izboljšanje učiteljskih plač. V listih smo ravnokar čitali, da nje trud ni bil zastonj. Na njeno prošnjo smo odposlali podatke naših organizacij, predvsem pravila deželnih učiteljskih društev, tiskarne in naše posojilnice.

Delitev deželnega šol. sveta na Štajerskem.

Na Štajerskem še vedno ni utihnil boj za razdelitev deželnega šolskega sveta. Organizirani slovenski štajerski učitelji in voditelji napredne stranke naj stoji neprestano na straži, da jih ne premosti politični med in mleko, češ: »štajerski Slovenci pridobe s skupnim nastopom važno narodno bitko. Kranjski napredni slovenski poslanci so bili omlajeni po enakih ponudbah. V zahvalo smo dobili na vseh važnejših mestih nemške uradnike po slovenskem uradovanju deželnega šolskega sveta, kjer so po novih postavah 4 odposlanci deželnega odbora, in okrajnih šolskih svetov pa ni duha ne sluha.

Vztrajajte neomajno pri zahtevi, da dobite pri preustrojitvi deželnega šolskega nadzorstva svojega strokovnega zastopnika, predlaganega od slovenske delegacije deželne učiteljske konference.

Vlada in kranjske razmere.

Nad naprednjaki na Kranjskem je zaplapolala črna nazadnjaška zastava. Menda ima prav list »Straža«, ki trdi, da je novodobna duhovščina rezana »iz drugačnega lesa«. Ta les prav gotovo ni slovenska in narodna lipa. Tudi mi smo za složno delo v marsičem, priznamo pa samo tako slogu, da je duhovščina gospodar v cerkvi, učitelstvo pa v šoli. »Slov. Ljud. Stranka« pa posebno zatira napredno učitelstvo in vse naše učiteljske naprave. Bodi stvar še tako dobra, zatreti se mora že v kali, če je nje ustanovitelj napredni učitelj. Predolgo bi bilo to poročilo in prezalostno, če bi Vam našteval vse one krivice, ki se gode dan na dan nad nami.

Včasih jih je vendar le malo sram in tkrat se zaradi lepšega jeze na »Učit. tovariš« kot gospodarsko organizacijo, češ da se tiska v njej »Zarja« in »Dan«. Seve, da so to samo pretveze. Mnogi so mnenja, da bi bili proti njej vedno, celo tedaj, če bi se z njenimi stroji tiskali samo molitvenki, ali k večjemu še kake vrste rdeča brošura.

Z istim namenom se tudi rado očita »Učit. tovariš«, da piše preostro proti nekaterim okrajnim šolskim nadzornikom. Če se gode nad našimi člani venomer vnebovpijoče krivice, ne more in ne sme pisati stanovsko glasilo drugače; posebno ne o tistih, ki so bili svoj čas zastopniki naprednega učiteljskega sveta, ali pa odborniki in predsedniki naših učiteljskih društev. Ničče pa ne bo bolj vesel v tem oziru izpremembe,

kakor urednik »Učit. tovariš«, saj zahtevamo za se samo objektivnost in pravico. Konstatujemo tudi letos, da ima vlada v vseh kranjskih okrajnih šolskih svetih kakor tudi v deželnem šolskem svetu, če le hoče, še vedno premoč. Ona mora biti čuvarica vsega učiteljskega in ona je tudi odgovorna za red in blaginjo šolstva! (Tako je!)

Mandelj in pl. Šuklje o učiteljskih plačah.

»Slov. Lj. Stranka« izdaja po deželnem zboru milijone za razne naprave v tofiki meri, da so vstali v njenih vrstah odlični zastopniki, ki opravičeno zahtevajo v teh denarnih operacijah previdnosti na vse strani. Za kranjsko učitelstvo nimajo seveda ničesar! Zanimivi sta v tem pogledu za nas razpravi bivšega deželnega glavarja Frana pl. Šukljeta na onih mestih, kjer pišeta za regulacijo plač kranjskega učiteljskega sveta.

V 3. številki letošnje »Vede« piše Iv. Mandelj na strani 216. nastopno: »Regulacija učiteljskih plač bo povzročila višjo potrebiščino pol milijona. Potrebno se mi zdi, da izpregovorimo o pereči zadevi učiteljskih plač. Ne upoštevajoč notorično bedo teh kulturnih delavcev, temveč iz ozira na obstoj ljudske šole, smatram materialno izboljšanje učiteljskega stanu kot najnujnejše. Učitelji ginevajo. Povsod v izobraženih stanovih opažamo nadprodukcijo, le učitelj je vsaki dan manj. In še manj jih bo. Ljubljansko učiteljsko število letos v I. letniku — 18 gojencev. Vlada čuti, kako je s to rečjo in prišla je na misel, da zopet otvori pripravljalni tečaj, ki je bil odpravljen pred par desetletji. Tudi naval za sprejem v žensko učiteljsko je nekoliko popustil.«

V svoji obširni brošuri pa pravi Fr. pl. Šuklje, kritikujoč deželne finance, na strani 42. to-le: »Zvišek tedaj, ki ga pričakujemo v najbližji bodočnosti pri potrebiščini deželnega proračuna, znaša nad 600.000 K. Tu se pa niti dotaknili nismo »Učiteljskih plač«, kar se izraža v jasni bedi tolikih učiteljskih rodbin! — Uveren sem, da se izboljšanje učiteljskih plač ne bo več dalo odlašati za dalje časa. Vsaka stvar ima svoje meje, in naposled, če smo se na Kranjskem po vsej pravici tako razburjali radi »depekoracije«, to je zmanjšanja števila živine vsled izrednih suš 1. 1909. in 1910., mari hočemo ostati povsem hladnokrvni, ako se našim šolam čimdalje bolj približuje grozeča »demagistracija«! — To pomenja beg kranjskega učiteljskega od njegovega beraško plačanega stanu — da ga prepreči dežela kranjska; bo morala vsaj 500.000 K več postaviti v svoj proračun!«

To so odločne in nepobitne besede dveh izkušenih mož, ki so po našem mnenju mnogo bolj naslovljene na vlado, ki mora skrbeti za nas, kakor pa na kranjsko državnozbornsko večino, ki nam svojevoljno še ovsenjakka ne bo dala. (Tako je!)

»Slov. Lj. Stranka« v album.

Ne bi pa šla »Slov. Lj. Stranka« pšenica tako v klasje, če bi ji ne pomagali našji uskoki. Verskega prepričanja posameznih članov in članic se nikakor ne dotikamo. Če mislijo, da je naša Zaveza za nje še vse premoč verna, potem naj le iščejo drugod svoje vzvišene cilje. Opozorjamo pa jih, naj natanko razmišljajo o vseh onih, s katerimi so bili predčerašnjem na občnem zboru v Kamniku skupaj kako in zakaj so prišli med nje. Ej, mnogokaj diši po demoralizaciji in po krvavi kupčiji. V roki imajo gotovo tudi tiskani imenik članov »Slov. Lj. Stranke«. Zakaj pripade toliko število članov samo na Kranjsko, zakaj skoro nič na Primorsko in na Štajersko, kjer jih imajo samo 9? To je stara stvar; jezuitsko zasnovana finančna odvisnost in eksistenčno vprašanje krivi hrbišča in upogiba značaje! (Res je!)

Na Brezjah se je pred leti enoglasno sklenilo, da se odpravijo krajni šolski nadzorniki in da se regulirajo plače kranjskemu učitelstvu. S pomočjo predsednika Jakliča in odbornika Ravnikarja pa je klerikalna stranka že opetovano pogazila opravične zahteve lastnih pristašev. Ali je mar krščansko, če se ne upoštevajo leta in boljše kvalifikacija napr. tov. in tovarišic? Kje je Vaš stanovski ponos, ko kliče kranjski deželni odbor župane kot novo inštanco nad učitelstvo? Ali niso vsi oženjeni potrebni ob tej sramotni plači draginskih doklad? Koga bo spoznal deželni odbor za vrednega? Čemu ta razdelitev podpor »po previdnosti«? O da, Kristus ni tako delal, pa tudi učil ni tako!! Vse te podpore in draginske doklade, ki jih določa člani »Slov. Lj. Stranke« so deloma ukradeni iz žepov naprednega učiteljskega sveta, res, to so pravi Judeževi groši. Spričo tega moramo priti do zaključka, da so za to razdelitev odgovorni vsi člani »Slov. Lj. Stranke« brez izjeme; zategadelj pa glasno obtožujemo slehnegega te Zveze soudeležbe pri tej veliki krivici! (Glasno vzklikanje.)

Toda posvetno učitelstvo tudi pristno klerikalne »Slov. Lj. Stranke« ne zadoštuje danes več rimskemu cerkvenemu vodstvu in naši klerikalni stranki, ker se drži le versko-nravnega pouka, a ne verskega fanatizma. (Tako je!)

V tem nas potrjuje ta-le članek, ki je izšel v »Slovenca«:

»V Strebersdorfu naselili so se leta 1886. šolski bratje in ustanovili ljudsko šolo. Potem so otvorili meščansko šolo, pozneje še pripravnico ali učiteljsko in nižjo trgovsko šolo. Velika večina učencev stanuje v zavodu, ki je kaj lepo urejen. Dasi imajo na Dunaju vse polno šol, vendar pošiljajo največ Dunajčanje svoje dečke v to šolo. Učenci imajo lep red, dobro nadzorstvo, vrtove, igrišče in sploh vse, kar je potrebno, da dečki dobro napredujejo in zdravi ostanejo.

Da ni zavod, v katerem se prehrani vsaki dan okrog 700 ljudi, odvisen od obrtnikov, imajo v zavodu tudi svojega mesarja, peka itd.

Za razne šole v Strebersdorfu in za razne druge šole, katere imajo na Dunaju in raznih drugih krajih potrebujejo pa šolski bratje veliko moči, zato sprejemajo dečke, ki imajo nagnjenje do samostanskega življenja in potrebne zmožnosti, v novicijat, ki je ravno tu.

V novicijatu je navadno čez 30 novincev, ki se imenujejo postulanti. Tudi učiteljskih pripravnikov imajo čez 40, ki pa imajo sedaj še skupni pouk z drugimi učiteljskimi.

Vodja zavoda, brat A. Mauser, ki je rojen na Kranjskem in zna dobro slovensko želi ustanoviti tudi na Slovenskem šolo, v kateri bi poučevali šolski bratje. Zato se sprejemajo v novicijat prav radi slovenski dečki, ki so dovršili ljudsko šolo ter imajo veselje do redovniškega življenja in zmožnosti za učenje.

Zeliti bi bilo, da bi se oglasilo več slovenskih dečkov in potem dobimo v nekaterih letih tudi pri nas ljudsko šolo, v kateri se bo poučevalo res v krščanskem duhu...«

Nekaj mesecev za tem pa smo brali v slovenskih časopisih: »Izprememba posesti, Vilo »Jasno Selo«, last g. A. Schreya na Hrušič pri Jesenicah, so kupili za vsoto 70.000 K šolski bratje z Dunaja, ki nameravajo otvoriti pripravnico za poznejši sprejem v novicijat tega reda. V ta zavod se bodo sprejemali samo mladeniči iz jugoslovanskih dežel. Vodja zavoda bo Novomeščan č. brat Anselm Mauser.«

Našim fantom zdaj ne bo treba iti v Strebersdorff, ampak samo na Jesenice. Res v krščanskem duhu se bo poučevalo torej samo v teh šolah! Čemu ste zdaj člani »Slov. Lj. Stranke« klerikalnim kranjskim strahovalcem? Na vsak način samo kot slepo orožje v nekaki prehodni dobi. Obetajo se nam zgolj redovne šole po šolskih bratih in Vi jim pomagajte graditi jih, ker nimate energije, ker nimate vere v lastno moč, ker pri Vas ni prave korajže in stanovske zavesti! (Klici: Dobro, dobro!)

Naš poziv.

In kaj naj storimo mi?!

Treba bo v najkrajšem času strniti vse napredne slovenske vrste in struje, da zjedinjeno stremo nasilje in korupcijo, ki se vedno bolj razširja po Kranjskem, da s skupnimi silami zapremo pot pogubnemu klerikalizmu, da se ne razpase na tak način še po Primorskem in Štajerskem.

Kar se pa naprednega učiteljskega tiče, je naš vseh oko oprto tja v številne avstrijske učiteljske napredne Zveze.

Tebi, v naši napredni Zavezi organiziranemu učitelstvu, pa veljaj naš klic:

Stanovski ponos, hrepenenje po svobodnem napredku, pravilna vzgoja mile nam slovenske mladine, smotrno delo na kulturnem in gospodarskem polju — vse to nas dvigaj in spajaj tudi nadalje v nerazdružno vez! (Bučno in dolgotrajno odobravanje.)

Interpelacije na predsednika.

L. Tov. Grmek interpelira predsednika, zakaj ni bila Zaveza zastopana pri zborovanju »Slovenske učiteljske zveze« v Krakovu.

Predsednik mu zadevo pojasni in objavi, da bo slovenski zastopnik v prihodnje vedno udeležen pri teh zborovanjih, če le ne bo enakih ali sličnih zadržkov kakor sedaj.

2. Predsednik »Zaveze« pojasni sledečo interpelacijo »Učit. društva za brežiški in sevniški okraj«: »Ker še Slovenci nimamo enotnega pravopisa, kar se posebno pri pouku v ljudski šoli neprijetno občuti, je nujno želiti, da se to vprašanje končno merodajnim potom reši. Zato prošim društvo »Zaveza«, naj ta blagovoli stopiti v stik s »Slov. Mat.«, ki naj stori vse potrebne korake, da dobimo čimprej enoten pravopis za slovenske šole.«

Od predsedstva »Slov. Matice« je dobila Zaveza sledeči dopis:

»Cenjeni gospod predsednik! Iz popolnoma zanesljivega vira vem, da ima

nadzornik Levec nalog, naj priredi 2. izdajo svojega »Pravopisa«. Ko bo gotov, se bo razpravljalo o ureditvi slovenskega pravopisa. Iz drugega vira sem čul, da Levec dela ne bo izvršil, dokler bo aktiven.

Toliko Vam v pojasnilo za skupščino. — Dr. Fr. Hešič, l. r.

3. Glede terminologije pri telovadbi v ljudskih šolah, za kar je Zaveza naprosilo »Postojnsko učiteljsko društvo«, se je Zaveza obrnila na pristojna mesta, a še ni prejela odgovora.

Zavezani listi in računi.

Na predlog pregledovalcev računov se predlaga absolutorij upravnikom in blagajniku, ker so računi v vzornem redu. (Sprejeto.)

Kot novi pregledovalci računov se izvolijo tov. Voglar, Grmek in Schmeidek.

Kot letni doneski Zavezi se določijo sedanji prispevki v isti višini.

Nato se je določil dnevni red glavni skupščini.

25letnica »Zaveze«.

Sprejet je bil predlog tajnika Rusa, ki je predlagal v imenu upravnega odbora: »Drugo leto naj se praznuje slavnostno 25letnico »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«, in sicer v Ljubljani. Zborovanje se ima vršiti tik pred vseskovskim zletom v Ljubljani, to je dne 14. in 15. avgusta. V ta namen sestavi Zaveza pomnoženi pripravljalni odbor, da pritegne k pripravam vse člane »Ljubljanskega učiteljskega društva«. V proslavo izda Zaveza slavnostno publikacijo.«

Volitve.

Tov. Brinar predlaga: Z ozirom na priprave za 25letnico in ker izprememba novih pravil ni še izvršena, naj se izvoli ves stari odbor. Volitev je bila veljavna za tri leta, vendar naj se izvrši drugo leto nanovo, ko bodo stopila v veljavo nova pravila. Izvrše naj se torej le potrebne domaestne volitve, drugače predlaga on stari odbor. (Sprejeto.)

Namesto umrlega odbornika tov. Ign. Šijanca, predlaga tov. Kelc tov. Brinarja. (Sprejeto.)

V ostalem je bil izvoljen stari odbor do prihodnjega zborovanja, oz. potrditve novih pravil.

Predlogi.

Na zborovanju v Ptujju je »Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem« sklenila predložiti potom »Zaveze« delegaciji sledeče predloge:

1. Zaveza naj stori potrebne korake, da se doseže postavljenim potom razlastitev (Grundentelgung) zemljišč za šolske namene. (Sprejeto.)

2. Zaveza naj skrbi, oziroma posreduje, da bodo vsa avstrijska učiteljska društva ukrenila vse potrebno, da se nihče ne sprejme na učiteljska pred dovršenim 15 letom svoje starosti in ako ni dokončal s povoljnim uspehom vsaj štiri let učnih let gimnazije, realke ali meščanske šole ter se naj odpro vrata učiteljem tudi na vseučilišče. (Sprejeto.)

3. Ker po novem brambnem zakonu odpadejo (v nekaterih deželah) za učitelstvo ugodnosti § 32. (nadomesna rezerva) sedanje vojne postavne in daje novi vojni zakon (§ 8a.) v teh deželah učitelstvu le udobnost enoletnega prostovoljstva, se naproša Zaveza, naj posreduje na merodajnih mestih, da se bo ljudskošolskemu učitelstvu šlo prostovoljno vojaško leto v službeno dobo. (Sprejeto.)

Po nad štiriurnem zborovanju je nato predsednik zaključil zborovanje.

Koncert.

Odlični glasbenik, tovariš Fran Marolt, učitelj v Ljubljani, nam poroča o koncertu:

Ob priliki glavne skupščine »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« dne 10. avgusta je priredilo »Učiteljsko društvo za celjski okraj« v Narodnem domu v Celju koncert s skrbno zbranim vzporedom.

Priznati moramo, vkljub temu, da smo imeli priliko prisostvovati koncertu »Glasbene Matice« in da smo z nekako nezaupnostjo pričakovali izvršitve posameznih točk, da nas je končni uspeh bogatega vzporeda prijetno iznenadil.

Zalški salonski orkester nas je v prvi točki z Adamovo ouverturo »Si j'etais Roi« prav prijetno iznenadil. Orkester sicer ni popolnoma z vsemi instrumenti zastopan, toda igralci — med temi štirje učitelji — so pokazali toliko iskrene navdušenosti do lepe glasbe, da so navdušili številno občinstvo. Tudi v poznejših točkah: Wagnerjevi melodiji iz opere »Tannhäuser«, zlasti pa v Suppéjevem potpourri iz »Bocaccia« in Offenbachovi ouverturi iz »Orfeja«, je prav briljiral.

Duša orkestru je njegov dirigent nadučitelj Anton Nerat iz Zg. Ponkve pri Žalcu. Sam izboren prvi goslač — kar nam je dokazal v težki Berliotovi 2. baladni fantaziji (op. 105) in s katero je občinstvo narnost očaral — je s pravo od-

ločnostjo, vztrajnostjo in požrtvovalnostjo vodil vse točke, za kar je žel obilen aplavz občinstva.

V zadnji orkestralni točki se nam je predstavil tovariš **Ciril Pregelj** iz Petrovč kot skladatelj. Njegova koračnica »Na vasi« je vsega priznanja vredna, zlasti lep je v triu vpleten motiv znane narodne pesmi.

St. Jurski kvartet nam je lepo zapel **Adamičevega »Vasovalca«** in **Vogrinčeveo »Lahko noč«**. Kvartetu se pozna, da poje mnogo skupaj; priporočam mu čistejši nastavek in skrbnejšo vokalizacijo.

Tovariš **Branko Zemljič** iz Solčave nam je zapel **Sattnerjevega »Zaostalega pičca«** in **Hudovernikovo »V celici«**. Oba prelepa samospeva zahtevata obsežen bas-bariton, ki tov. Zemljič z njim, zlasti v nižjih legah, bogato razpolaga. Pel je s pravim občutkom in navdušil poslušalce. Priporočam mu vokalizacijske vaje, s katerimi si bo utrdil in omilil svoj lep glas.

V zadnjih vokalnih točkah je nastopil **učiteljski mešani zbor**, broječ 30 pevki in pevcev (12 ženskih in 18 moških glasov). Znan je ljubek **dr. B. Ipavčev zbor »Ej, tedaj«** po svoji priceri melodiji.

Naravnost očaral pa nas je **dr. Anton Schwabov** najnovejši mešani zbor **»Kanglica«** s spremljevanjem klavirja in harmonija. Schwab sicer ni tako plodovit skladatelj, kakor je bil pokojni B. Ipavč, pa je — in to lahko smelo trdim — njegov naslednik, kar se tiče presrčnega tona in lepe melodike.

V »Kanglici« — ki je, kakor sem se iz rokopisa prepričal — prav spretno instrumentirana, smo se zopet enkrat naslajali z izredno srčkano melodijo. Skladba je izzvala navzočemu skladatelju frenetičen aplavz in se je morala na ponovno odobranje ponoviti. Želim le, naj bi jo g. skladatelj kmalu izročil »Glasbeni Matici« v Ljubljani, ki bo njeno lepoto dovedla do polne veljave. Zbor, ki ga je tovariš **Ciril Pregelj** s pravim razumevanjem in obzirom spretno vodil, se je prav krepko držal. Malo več izkušnje, skrbnejša vokalizacija in finejša predavanje, pa lahko nastopi povsod. Tenoristom se je poznala nenadna vremenska izprememba — distonirali so nekoliko v srednjem stavku. Občudoval pa sem krepke base in čiste soprane v višini do g².

Prav diskretno sta spremljala zbor na klavirju ga. **Mici Kokotova** in na harmoniju tov. **Rajko Vrečar**.

Koncert je bil izredno dobro obiskan in dvorana Narodnega doma je bila nenaenkrat premajhna. Občinstva, zlasti učitelstva iz celjske okolice in sosednih krajev, pa tudi celjskih slovenskih meščanov je bilo toliko, da je bilo težko dobiti prostora. Vsi so navdušeno poslušali izvajanja narodnih pionirjev in sprejeli vsako točko z burnim odobravanjem.

Spričo dejstva, da so imeli mešani zbor in solisti le 3 ali 4 izkušnje, lahko z mirno vestjo trdim, da je koncert izborno uspel.

Hvala, presrčna hvala vrlim štajerskim tovarišem na izrednem glasbenem užitku, zlasti pa polna hvala odbornikom Celjskega učiteljskega društva, ki so se pošteno potrudili zadostiti vsem stavljenim zahtevam.

Tovarišicam pevkam in tovarišem pevcem pa kličem: Živel! Le smotreno naprej po začrtani poti!

O priredbah drugega dne, t. j. o občnem zboru »Jubilejske samopomoči« ter o glavnem zborovanju, objavimo poročilo v prihodnji številki.

Počitniški tečaj Slovenske Šolske Matice.

Gospodične učiteljice, ki se bodo udeležile tega tečaja, opozarjamo, da jim je odbor preskrbel v društvnem domu »Mladike« brezplačna prenočišča. Moški udeleženci bodo pa prenočevali v telovadnici I. mestne šole v Komenskega ulici. **Skupno hrano** bodo imeli vsi udeležniki v Goršetovi gostilni pri »Novem Svetu« na Marije Terezije cesti.

Ljudske knjižnice in ponemčevanje koroških Slovencev.

Mnogoteri so vzroki ponemčevanja koroških Slovencev ter se strinjajo s temi v drugih dežlah slovenskih. Glavni činitelji pa so gotovo uradniki, podpirani od raznih ponemčevalnih društev, kakor Schulverein, Südmarka, ki so ob vsakem migljaju radevoljno na razpolago. Dokler je uradništvo navezano na mesta, še ni moglo slov. kmetiškiemu ljudstvu toliko škodovati. Toda ko pa je prodrlo tudi v vse manjše kraje slovenskega ozemlja, kakor n. pr. ravno učiteljstvo, in ko je postalo pridno delavstvu Südmarka in Schulvereina, je začelo cveteti tudi ponemčevanje po kmetih skoraj v vsaki

vasi. Gostilničarji, večji kmetje, ki so postali po vplivu tega uradništva zagriženi pristaši, so zopet pridobili od njih odvisne manjše posestnike in rokodelce. Ni pač skoraj najti občine, kjer bi se v večji ali manjši meri to ne pojavilo, tako da je slovensko ozemlje z imenovanimi društvi že prenapolnjeno. Treba nam je samo pogledati »Freie Stimmen«, ki nas o tem natančno pouče, koliko judeževih grošev se nabere širom slovenske zemlje, specialno Koroške. Ni čuda torej, ako »Slov. Branik« toži, da so koroški Slovenci brez idealov!

Li to dejstvo ne mora pretresti vsakega izvenkoroškega Slovenca?

Edino 13 majnik je dal Schulvereinu toliko dohodkov, da je glavno vodstvo Schulvereina izreklo odseku za Koroško posebno pohvalo, zakaj Koroška je bila izmed vseh dežel najpožrtvovalnejša! In kdo je činitelj vsega tega delovanja? Nemško misleče učiteljstvo, ki lahko deluje v vsaki slovenski vasi, zakaj že čez 50 odstotkov učiteljev, ki so nameščeni po slovenskih krajih, niti slovenski ne razume, ker so trdi Nemci, vrhutega ima vse nemško misleče učiteljstvo izvrstno oporo v raznih obrambnih društvih, slovenski učitelji pa morajo službovati med Nemci.

Skoraj na vsaki vaški šoli vidiš tablico: Südmarkische Bücherei, v vsaki gostilni nabiralnik Südmarka ali Schulvereina. Skoraj vsaki šoli po slovenskem delu Koroške priskoči Schulverein z denarji na pomoč. Mladinske, šolske knjižnice imajo knjige od Schulvereina in Südmarka ali drugih nemških rodoljubov; ljudske knjižnice se izpopolnjujejo na isti način.

Ni čuda torej, ako nemški živelj vednomer vztrajno napreduje, zakaj Slovenci se nas malo spominjajo v tem oziru. Ni čuda tudi, ako marsikateri šolski svet ali občina v boju napram Nemcu omaguje, zakaj — denar je sveta vladar — in tega jim manjka. Vzorno gospodarstvo je velike vrednosti in vzoren gospodar je ugleđen. To se pa lahko uredi s pomočjo društvenega denarja, ki ga darujeta Südmarka in Schulverein; od slovenske strani e pač ne more pričakovati podpore. Tudi nemški denarni zavodi se spominjajo še vsako leto raznih knjižnic in šol.

Naše ljudstvo, skozi leta in leta služeče in predmet poizkusov raznih političnih strank, sad slabih šol — ne pozna značajnosti. Sploh tega pregreška ne prišteva grehom, zakaj prebujeno je še vse premalo narodno, vključ vsemu »fortschrittlich Elementu« jako nazadnjaško.

Ako se hočemo uspešno bojevati proti takemu delovanju, se nam je treba posluževati istih sredstev, treba nam je dušne hrane, ki jo črpa naše ljudstvo dosedaj skoro edinole iz sedaj izhajajočih nemških časopisov in nemških knjig, treba nam je knjižnic, ki naj bi popravile deloma to, kar so zakrivila slabe šole, ter izboljšale izkažen okus ljudstva glede berila. Ne samo v vsakem ogroženem kraju naj bi bile male knjižnice, ne, tudi v varnih slovenskih krajih Koroške (kolikor se more o teh govoriti) se rabijo še tembolj, zakaj tam čuti ljudstvo potrebo izobrazbe potom knjižnic in od tam tudi prihajajo oživljaljoči žarki v ogrožene kraje.

Kar se tiče knjižnic, smo koroški Slovenci jako na slabem in še te obstoječe so z malimi izjemami nezadostne. Primanjkuje pa nam denarnih sredstev knjižnic izpopolniti ali ustanoviti. Obračunamo se torej do slovenske javnosti, do Slovencev po Štajerskem, Kranjskem, Primorskem, do Slovencev, ki jim ni dana prilika poseči v narodni boj, kakor se bije pri nas, ter jih prosimo pomoči. V vsaki domači knjižnici izobraženega Slovenca se bo našlo nekaj knjig, ki bi jih lahko pogrešal, zatiranim Slovincem po Koroškem pa bi z njimi veliko koristil. Prosim vse rodoljube, posebno uradnike, učitelje, duhovnike, kakor sploh vsakega zavednega Slovenca, kakor slov. društva vsakega rodoljuba, ki mu je za bodočnost koroških Slovencev, naj pregleda knjižnico ter se nas spomni s kako knjigo.

Sila je velika — pomoč redka!
Knjige sprejema društvo »Gorotan« (društvo slov. učiteljev in akademikov). Sv. Peter pri Vašnjah, pošta Velikovec, Koroško.

Slomškova Zveza.

je dne 8. t. m. zborovala v Kamniku. Ne omenjali bi tega zborovanja, ako bi se ne dogodilo par stvari, pi so zanimive tudi za napredno javnost.

Kranjska podružnica S. Z. se je oglašila zaradi regulacije učiteljskih plač in je vprašala, kaj je z draginjskimi dokladami. Baj je Slapšak dobro prijel Ravnikarja in Jakliča, »Slovenec« pa poroča, da so neuspeha krivi — liberalni poslanci. Laže po stari navadi! Od leta 1908. na-

prej, odkar je sestavljen kranjski deželni zbor v sedanji obliki, sta Ravnikar in Jaklič vedno glasovala proti vsakemu izboljšanju materialnega stanja učiteljstva, tako tudi dne 24. julija t. l., sedaj pa pravi »Slovenec«, da so temu krivi liberalni poslanci! Nemara ima »Slovenec« Slomškarje za tako neumne, da jim lahko natevi vsako še tako debelo in očividno laž. To je res lep poklon!

Ista podružnica je predlagala, naj bo vsak član S. Z. obenem član Učit. konvikt. Predlog je padel, ker je bila večina mnenja, da naj vsak Slomškar rajši podpira Kržičev »Pripraviški dom«. Dobro! Strast je strast! Opravili bomo tudi brez fanatikov!

Glede draginjskih doklad je dal baje Jaklič tak odgovor, da so bili vsi pomirjeni in zadovoljni. Samo tega še niso sklenili, kdaj vržejo iz Slomškarje Jakliča in Ravnikarja, ki sta glavna ovira regulaciji in ki svoje tovariše neusmiljeno vlečeta za nos.

Vsa neotesanost, ki je najlepše merilo intelektualne in moralne izobrazbe voditeljev S. Z., pa se zrcali iz sklepnih besed Jakličevih, ki jih je treba javno pribiti, da se ne pozabijo. Iz Jakličevih besed je tudi razvidno, kako kvalificira značaj članov in članic svoje organizacije. Glasom »Slovenca« je dejal Jaklič: »Zalibog se še dobi ljudi v naši sredi, ki mislijo, da so dolžni podpirati nasprotni tisk in s svojimi pičlimi groši plačevati »Učiteljskega Tovariša«. (Viharni fejklici!) Jaz mislim, da bo od danes naprej bolje, da nobenega več ne bome med nami, ki bi plačeval list, ki je najpodleje pisal o Slomškarjih. Poseben apetit mora imeti tisti Slomškar, ki požira psovke v »Učiteljskem Tovarišu«. Dobe se tudi med nami tovariši, ki mislijo, da je nujno potrebno iti na zborovanje okr. učiteljskih društev. Ne bodite štafaža liberalcem, kateri se Vam posmejujejo takrat, ko zaprete vrata za seboj in odhajate. (Tako je!) V vsako organizacijo se utihotapijo parasiti, ki postanejo nevarni, ako se jih pravočasno ne prežene. Liberalnim tovarišem sem hvaležen, da mi v tem oziru gredo na roko in mi pomagajo očistiti naš kožuh. »Slomškova Zveza« je izdala imenik svojih članov. Te dni šele so liberalni listi »Dan« in »Narod« prinesli to vest in zagrozili, da imenik objavijo. Zaveden Slomškar se taki otročji grožnji kajpada posmejuje. Toda ta grožnja je čudovito vplivala na par parasitov. Neka gospodična je brzojavila svoji materi, da mora preprečiti, da bi njeno ime prišlo v imenik. In uboga mati je dirjala vsa potna po Ljubljani, da bi ja dobila pisarno Slomškove Zveze. Pred leti je pa ravno tako iskala Slomškovo Zvezo. Javnosti se je ustrašila tudi neka druga in je poslala svojo mater na delo, da se nevarnost prepreči. O neki drugi bi vam povedal lahko cel roman. Prav je, da taki ljudje gredo, samo prosim, da kolegi v »Učiteljski tiskarni«, ki sedaj kolportirajo hektografirane naš imenik, zbrisejo imena teh in jih sprejema za svoje, kamor spadajo. (Odobranje! Ras je!) Nam ni za to, da bi Slomškova Zveza paradiralna z velikim številom članov, pač pa hočemo, da so naši ljudje zavedni Slomškarji. (Odobranje.) Delajte v duhu Slomškovega povesod, v šoli in javnosti, v blagor vsega naroda in svojega stanu. Na veselo svidenje na prihodnjem občnem zboru v Ljubljani! (Živahno odobranje.)«

Tako je govoril Jaklič. On že pozna svoje Pappenheimovce, na drugi strani pa tudi ve, kako so nekatera imena prišla v imenik članov S. Z.; na tak način, da bi se za tako rokomavharsko početje lahko zanimala tudi sodnija!

Značilno je tudi, kako so zvalili na zborovanje S. Z. hrvaškega učitelja Kirunčiča iz Istre. Ta je slišal, da zborujejo v Kamniku, kjer se je slučajno mudil, učitelji, in šel je na zborovanje v dobri veri, da so to napredni učitelji, kakor so se njemu nasproti tudi kazali. Hrvaški tovariš Kirunčič je sedaj ogorčen, ker je spoznal zmoto in hinavsko postopanje Slomškarjev. Naj pove tudi doma, kaki ljudje se zbirajo pod Slomškovo firmo!

To je vse, kar se nam zdi vredno povedati o zadnjem zborovanju Slomškove Zveze.

Tržaški Slovenci za svoje šolstvo.

Trst, 11. avgusta 1912.

V nedeljo, 11. t. m., se je vršil v tukajšnjem »Narodnem domu« javen shod, kjer je dr. Rybač prečital nastopno resolucijo:

Tržaški Slovenci, zbrani na javnem shodu v »Narodnem domu« dne 11. avgusta 1912, izražajo svoje ogorčenje nad skrajno krivičnim postopanjem avstrijske vlade, ki na Primorskem naravnost luskurizno skrbi za nemško in laško ljudsko srednje in strokovno šolstvo in name-

rava Lahom dati celo visoko šolo, a zane-marja na žaljiv način celo ljudsko šolstvo tržaških Slovencev in vse to vzlic dejstvu, da so Lahi kot večina v deželnih in vseh večjih občinskih zastopih v prijetnem položaju, da tudi z denarji slovenskih davkoplačevalcev vzdržujejo in izpopolnjujejo v preobilni meri laško šolstvo, in vkljub nadaljnemu dejstvu, da tvorijo Nemci le minimalno iz samih priseljencev obstoječo percentualo primorskega prebivalstva, dočim morajo Slovenci vkljub svojemu ob vsaki volitvi in celo ob zadnjem ljudskem štetju dokazanem velikem številu in velikim žrtvam, ki jih v krvi in denarju doprinašajo za avstrijsko državo, sami zbirati sredstva za vzgojo svojih otrok v materinem jeziku;

zlasti protestujejo proti zavlačevanju podržavljevalne akcije glede slovenske zasebne šole Družbe sv. Cirila in Metoda in proti temu, da se to akcijo spravlja dosledno v odvisnost od šolskih želja Nemcev;

obnavljajo z vso energijo svoje že znane postulate glede slovenskega šolstva v mestu in v okolici, a posebno poudarjajo nasproti zadnjim vestem o pripravah za laško jurid. fakulteto svoje večkrat precizirano stališče, da se sicer ne protivijo opravičenim kulturnim zahtevam nobenega naroda, da pa se morajo protiviti uresničenju laške vseučiliške zahteve, dokler ne dobijo tržaški in okoličanski Slovenci vseh potrebnih ljudskih, strokovnih in srednjih šol, in da na vsak način zahtevamo, da se v hipu, ko se otvori v Trstu italijanska juridična fakulteta, ustanovi istočasno v istem mestu tudi slovenska,

ter pozivljajo naposled c. kr. vlado in slovenske in slovanske državnozbornske poslance, naj že enkrat ugodijo tem povsem opravičenim in za razvoj in kulturo tržaških Slovencev neobhodno potrebnim zahtevam.

Resolucija je bila sprejeta seveda soglasno in ob impozantnih pojavih slovenske zavednosti in odločnosti.

Nato se je oglašil za besedo svet. tovariš Štefan Ferluga, izreka predgovorniku iskreno zahvalo, da je tak odločno nastopil proti krivici, da je govoril vsem iz ust in iz srca. Iz svoje dolgotrajne učiteljske prakse je podal govorniku dva zgleda: skrbnega in zanikrnega očeta, Prvega se je iz srca veselil, drugega je spreprečevalno besedo privedel do spoznanja. Tak zanikrni oče, ki mu ni mari do šolske izobrazbe svojega otroka, je tudi naša vlada, ki nam dopušča le pravico, da plačujemo davke v denarju in krvi. Ne daja nam, kar je v življenju najbolj potrebno. Vse naše dosedanje zahteve niso nič izdale. Poizkusimo z drugačnim načinom zahtevanja. Zakličimo vladi: Odreši nas od davka v denarju in krvi, potem bomo že sami skrbeli za svoje šolstvo in ne bomo nič zahtevali od tebe! (Velikanski frenetičen aplavz.)

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. P. n. člane, ki so prejeli te dni položnice in račun za smrtni slučaj nadučitelja Franca Trošta na Igu, prosimo, da poravnajo ta dolg v štirinajstih dneh. Pokojnikov vдови se je izplačalo 476 kron. **Predsedstvo.**

Kranjsko.

Društvo slovenskih učiteljic je zaključilo v četrtek 8. avgusta šivalni tečaj, ki ga je priredilo v mest. dekl. liceju za svoje članice. Tečaja se je udeležilo 16 učiteljic, in sicer 14 s Kranjskega, 2 s Primorskega. Tečaj je vodila z veliko spretnostjo in z vso ljubeznivostjo gđč. Terezija Hubmayerjeva, strokovna učiteljica v Ljubljani, za kar ji izreka društveni odbor najtoplejšo zahvalo. Pouk je trajal od 15. julija do 8. avgusta t. l. po 3 ure na dan. V tem kratkem času so si udeleženke pod odličnim vodstvom gđč. Hubmayerjeve narisale, prikrojile in sešile životek, krilo, život in bluzo; nekateri so si poleg tega napravile po svoji životni meri punčko iz lepenke za pomerjanje oblek. Praktična navodila gđč. Hubmayerjeve so udeleženkam utrdile in povečale zanimanje za šivanje ter jim bodo brez dvoma tudi v gmotno korist. — Tečaj se je zaključil s skupno večerjo, ki so jo priredile v internatu »Mladika« učiteljice, udeleženke gosposdinskega tečaja, svojim kolegijam iz šivalnega tečaja.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomerski je zborovalo dne 8. t. m. v dvorani gospe T. Kukovčeve v Ljutomeru. Glavna točka programa je bila praznovanje 70letnice našega staroste **Ivana Kryla**, učitelja na enorazredni realki v Ljutomeru, in njegovega nad 40letnega plodonosnega delovanja v šoli in izven nje. Vkljub slabemu vremenu zjutraj se je zbralo nad 30 članov in lepo število odlič-